

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ АГРАРНОГО СТРАХУВАННЯ

*ЛУЦЕНКО О.А., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ПОЛИВАНА Л.А. К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Аграрне виробництво у всьому світі вважається однією із найважливіших і найризикованіших галузей національної економіки, оскільки його розвиток залежить не тільки від ринкового середовища, фінансово-економічної ситуації та низки інших факторів, а й суттєвим чином від погодно-кліматичних умов. Збитки, яких зазнає сільськогосподарське виробництво від зазначених причин, значно знижують його стійкість і негативно впливають на розвиток у цілому. Враховуючи високу залежність агробізнесу від природних та погодних факторів, яких господарства не в змозі уникнути, але наслідки яких можна мінімізувати одним із важливих шляхів мінімізації сільськогосподарських ризиків і основним інструментом управління ризиками є агрострахування. Проте, в Україні спостерігається досить низький рівень зацікавленості сільськогосподарських товаровиробників до аграрного страхування, незважаючи на впровадження механізму його державної підтримки. В сільському господарстві застраховано лише близько 3% ризиків, хоча у розвинених країнах цей показник досягає 90-95%. Кількість страхових компаній, яка реально працює із сільгоспвиробниками не перевищує 10 [1]. Тому вивчення процесів, які відбуваються у сегменті страхування сільськогосподарських культур на страховому ринку України, набуває важливого значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розглядом проблем розвитку страхового ринку України присвячено праці Калашникова О.М., Абакумової Ю., Гудзя О., Дем'яненка М. та ін. Розробками оцінювання аграрних ризиків займалися такі вчені: Смоленюк С.П., Кульбіда М., Сус Т.Й. Питання страхування ринку з держпідтримкою розглядали Луценко О.А., Литвинов А.І. та ін. Проте, не зважаючи на значну кількість досліджень сьогодні недостатньо розкритими залишаються питання страхування ризиків в аграрній

сфері які б комплексно враховували ефективність надання державної підтримки для прибутковості аграрної сфери.

Формулювання цілей статі. Метою публікації є оцінка роботи сучасного стану ринку страхування сільськогосподарської продукції в Україні та дослідження основних напрямів державного регулювання як визначальної умови подальшого розвитку ринку агрострахування і підвищення ефективності його роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Агрострахування у всьому світі є одним із найбільш надійних і ефективних інструментів управління ризиками, механізм використання якого неможливий без активної участі держави, що підтверджується досвідом країн США і закордонних країн й добре висвітлений у роботах вітчизняних і закордонних науковців [2, 3]. У європейському союзі 20 % ВВП направляється на держпідтримку сільського господарства, а в Україні – 1 % [4].

В Україні створення системи законодавства по регулюванню страхування сільськогосподарських ризиків характеризується короткостроковою динамікою і розпочалося з прийняття Закону України «Про стимулювання розвитку с.-г. на період 2001-2004 рр.» [5]. Так, ст. 15 було зазначено, що частково страхові платежі з обов'язкового страхування врожаю с.-г. культур і багаторічних насаджень, яке здійснюється державними с.-г. підприємствами, а також врожай зернових культур і цукрових буряків с.-г. підприємств усіх форм власності, компенсується за рахунок держбюджету України в розмірі не менше 50% витрат, понесених цими підприємствами. У Постанові КМУ «Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування врожаю с.-г. культур і багаторічних насаджень державними с.-г. підприємствами, врожаю зернових культур і цукрових буряків с.-г. підприємствами усіх форм власності» [6] було зазначено, що с.-г. виробники, під час страхування врожаю с.-г. культур та цукрових буряків від встановленого переліку ризиків, отримають з бюджету компенсацію 50 % страхових платежів. Але програма так і не запрацювала.

І з метою стимулювання розвитку с.-г. виробництва в 2004 р. було прийнято Закон України «Про державну підтримку сільського господарства» [7], у якому у р. III узагальнено основні принципи та усі види держпідтримки с.-г. виробників, а в Постанові КМУ «Порядок використання коштів держбюджету, що спрямовуються для фінансової підтримки виробництва продукції тваринництва і рослинництва» прописано механізм використання коштів для надання

страхових субсидій виробникам с.-г. продукції [8]. Прийнятий у 2009 р. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення механізмів державного регулювання ринку с.-г. продукції» [9] вніс зміни і доповнення про те, що страхування ризиків загибелі (втрати) с.-г. продукції (її частини) та капітальних активів проводиться в добровільній формі та здійснюється на основі договору та відмінив обов'язкову форму страхування врожаю с.-г. культур с.-г. підприємствами всіх форм власності.

Основним законодавчим документом, який на сьогодні визначає модель організації системи страхування с.-г. продукції з держпідтримкою, та в якому прописано механізм надання субсидій через здешевлення страхових премій є Закон України «Про особливості страхування с.-г. продукції з державною підтримкою» [10]. А порядок та умови надання державної підтримки шляхом здешевлення страхових премій затверджуються КМУ за поданням Мінагрополітики і продовольства. Відповідно до даного документа, у 2013 р. було створено Аграрний Страховий Пул (АСП) для координації агрострахування за програмами держпідтримки.

З метою ефективного розвитку агрострахування в Україні в 2014 р. була розроблена та обговорена Концепція розвитку системи страхування с.-г. продукції [11]. У процесі реалізації якої, держава мала забезпечити формування необхідної інституційної структури та встановити оптимальний розподіл функцій між державним регулюванням та саморегулюванням, що сприятиме оптимальному перетворенню існуючих реалій на ефективно функціонуючу систему страхування с.-г. продукції за державної підтримки з урахуванням найкращого позитивного міжнародного досвіду.

Поряд з цим також була розроблена та прийнята до реалізації Дорожня карта реформування добровільного страхування с.-г. продукції на 2014-2015 рр. [12], яка дозволить зменшити навантаження на держбюджет в частині відшкодування збитків виробникам с.-г. продукції та забезпечить єдині умови роботи на ринку агрострахування всім його учасникам.

Протягом 2016-2017 рр. при Міністерстві аграрної політики та продовольства працювала робоча група з питань удосконалення законодавства системи агрострахування. На відміну від існуючого Закону України та наведеного в ньому порядку та умов надання агровиробникам держпідтримки шляхом здешевлення страхових платежів, у новому проекті змінено механізм сплати страхових премій, 50% яких має сплатити товаровиробник. А програма вважається

реалізованою лише за умови перерахування державою певної суми на спеціальні рахунки страховиків, які зобов'язані створювати спеціальні резерви під ризики страхування продукції сільського господарства.

Дані по ринку аграрного страхування за період впровадження механізму держпідтримки представлено в табл. 1.

Дані табл. 1 свідчать, що страховий ринок України в 2005-2008 рр. після введення держсубсидій характеризується позитивною динамікою розвитку усіх реальних показників ринку: збільшуються обсяг державної компенсації в 4р., не зважаючи на мізерну питому вагу видатків МінАПК (0,3-1,3 %), кількість компаній на 75%, кількість укладених договорів на 80 %, страхова сума у 8,5р., застрахована площа в 3 р. питома вага якої збільшується у 6 р. Тарифи становлять в середньому 3,8 %. Проте, незначна обізнаність агровиробників, їх недовіра до сфери страхування, недостатність фінансових ресурсів, невідповідність субсидованих страхових продуктів потребам суб'єктів господарювання зумовили низький рівень страхування і в 2009 р. програму страхування із державною підтримкою було згорнуто, що призвело до обвалу ринку страхування сільськогосподарських ризиків.

Пряму залежність підтверджує і коефіцієнт кореляції, значення якого становить $r = 0,99$. І вже 2009-2012 рр. характеризуються адаптацією ринку до роботи в умовах відсутності субсидій. В цей період страхування було формальним, тобто відбувалося страхування заставного майна (урожаю) для отримання кредитів та фінансових ресурсів за програмою заставних закупівель [13]. В 2012 р. механізм надання субсидій було відновлено. В 2013р. ринок набуває чіткої сегментації завдяки системній роботі по державних програмах форвардних закупівель, які склали 84% ринку і забезпечується компаніями-членами АСП – «Домінанта», «Брокбізнес», «Страхові гарантії» і «УАСК»; и розвиток добровільного страхування «ІНГО Україна», «ІЗУ Україна», «Аска», «Провідна» і «Оранта-Січ».

У 2014-2017рр. не зважаючи на відсутність державної підтримки ринок агрострахування продовжує повільно функціонувати: страхування с.-г. ризиків здійснює приблизно п'ята частина від усіх компаній; ринок використовує невеликий набір продуктів; домінує страхування озимих відповідної загибелі на період перезимівлі; відсутнє повноцінне мультиризикове страхування на весняно-літній період, не покривається ризик від посухи; майже не використовується страхування врожаю на весь цикл вирощування; зменшується середня ставка премії через те, що не використовуються страхові продукти, які покривають невеликий перелік малоймовірних ризиків.

Таблиця 1

Зведені дані по агрострахуванню в Україні в 2005-2017 рр.

Показники	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017 до 2005
Кількість компаній, од.	33	36	62	58	16	13	14	14	8	11	12	11	13	39,4
Кількість договорів страхування, од.	910	1330	4397	1637	1980	1217	2710	1936	1722	1392	1062	793	957	105,2
Застрахована площа с.-г. культур, тис. га	390	670	2360	1171	510	553	786	727	869	732	689	700	657	168,5
Страхова сума, млн. грн.	375	620	2189	3153	1300	2455	3640	3463	4395	3055	3969	6240	5913	16р.
Сума сплачених страхових премій, млн. грн.	13	28	117	155	42	72	136	130	135	73	78	157	205	16р.
Сума сплачених страхових премій на 1га застрахованої площі, грн.	33	43	49	133	82	130	173	179	156	99	113	231	311	9,5р.
Середня ставка премій, %	3,7	н/д	4,5	4,9	3,2	3,8	3,7	3,8	3,1	2,4	2,0	2,5	3,5	94,6
Ліміт суми держ. компенсації, виділеної на субсидії страхових платежів, млн. грн.	54,0	10,0	50,0	200,0	**.	-	-	70,0	-	-	-	-		-
Одержано держ. компенсації, млн. грн. (факт)	5,8	10,0	47,8	60,0	-	-	-	0,08	-	-	-	-	-	-
Рівень виплат, %	-	-	-	-	36,4	50,9	28,0	41,0	9,7	7,6	12,9	44,2	3,7	10,8

* Складено авторами за даними сайту: <http://www.agroinsurance.com>

У 2017 р. андеррайтинговому році здійснювалося страхування 16-ти видів сільськогосподарських культур. Кількість застрахованих культур залишася сталою у порівнянні з попередніми роками, але відбулися незначні зміни в структурі застрахованих культур.

У цьому ж році скорочення обсягу відповідальності страховика пояснюється зростанням середньої ставки премії та збільшенням бази порівняння 2016-го року через уточнення повних річних даних.

У 2017 р. андеррайтинговому році було укладено 23 договори на страхування тварин (13 – ВРХ, 9 – страхування свиней та 1 – страхування свійської птиці). Загальна страхова сума склала 316 млн. грн., а сплачена страхова премія – 2,4 млн. грн. Середня ставка страхової премії за укладеними договорами – 0,8 %, що вказує на те, що ці договори не покривають основних ризиків виробництва тваринницької продукції.

Страхування, пов'язане з програмами фінансування сільгоспвиробників, складає приблизно третину від усіх укладених на ринку договорів та усіх застрахованих площ. Умови страхування за цими договорами дещо відрізняються від тих, які в середньому застосовуються на ринку. Зокрема, середня ставка премії за цими договорами складає 4,3%. Відповідно, частка договорів, які укладаються через Аграрний Фонд та ДПЗКУ, у загальному обсязі зібраних страхових премій складає 66%. Ліцензію на провадження страхової діяльності у формі добровільного страхування сільськогосподарської продукції мають 58 компаній

Використання страхових продуктів у 2017р. передбачає такі програми: «мультиризикове» (страхування майбутнього урожаю)-37,8%, «повна загибель+весняні заморозки-32,2%»; «поіменовані ризики-14,8%»; «повна загибель-10,4%»; «часткова та повна загибель +весняні заморозки для озимих культур-2,0%»; ««продукт МФК» Тотал-1,9%»; «мультиризикове(страхування посівів до збирання)-0,9%»; «багаторічні насадження» – 0,1 % [13].

Одним із факторів розвитку ринку є ініціатива створення єдиної служби польового андеррайтингу для програм Аграрного Страхового Пулу (АСФ). Концентрація зусиль удосконалення методик по проведенню оглядів посівів с.- г. культур і регулюванню збитків в аграрному секторі, дозволила за незначний період побудувати діючу систему логістики експертів, уніфікувати їх роботу, значно скоротити витрати на проведення оглядів і зменшити адміністративне навантаження на ведення страхової справи. Дані зміни надають можливість розширити ринок клієнтів у середньостроковій

перспективі та збільшити прибуток страхових компаній за рахунок залучення нових клієнтів з числа середніх і дрібних господарств.

Сьогодні ринок агрострахування активно розвивається. Однак, не зважаючи на зусилля держави назустріч сільськогосподарським товаровиробникам і страховим компаніям стан розвитку агрострахування сьогодні не дозволяє використовувати цей інструмент як системний інститут розвитку агропромислової галузі, з тим спектром можливостей, які широко задіяні у міжнародній практиці. Сільськогосподарське страхування з державною підтримкою незначно в масштабах країни і галузі у цілому. Низьке охоплення сільгосптоваровиробників свідчить про фактичну відсутність системи комплексного страхового захисту сільгосптоваровиробників в рамках усієї галузі сільського господарства і на території усієї країни, що пов'язано з цілим комплексом причин. По-перше, на сьогоднішній день, сільгоспстрахування поширено в галузях рослинництва і фактично не охоплює тваринницькі господарства, виробників аквакультури, не поширюється на майно сільгосптоваровиробників, що складають основні засоби виробництва, що не забезпечує комплексний галузевий захист від можливих ризиків в сільгоспвиробництві. По-друге, прямі і непрямі витрати сільгоспвиробників на страхування, навіть з врахуванням державної підтримки з'являються невідомими для багатьох товаровиробників. Слід зауважити, що використання такого механізму субсидування прямо витікає із неефективності і високої вартості діючого механізму страхування, який, в свою чергу, характеризується нереалізованістю багатьох механізмів забезпечення конкуренції на ринку страхування. По-третє, широко проявляється проблема надто низької доступності страхового захисту для сільгосптоваровиробників та тривалими строками відшкодування збитків.

Одним із ключових аспектів забезпечення довгострокової фінансової стабільності системи сільськогосподарського страхування з державною підтримкою є створення ефективної системи перестраховання. Сьогодні лише незначна кількість національних страхових і перестрахових організацій спроможна прийняти на перестраховання ризики. При цьому в основному перестраховиками є ті ж самі страхові організації, які здійснюють операції за прямим страхуванням, що в багатьох випадках сприяє територіальній кумуляції ризиків. Стосовно закордонних страховиків, то вони, як правило, не готові приймати ризики вітчизняних страхових організацій за договорами страхування урожаю, тим більше на умовах «від усіх

застрахованих ризиків». Основна причина полягає в недосконалості вітчизняної системи страхування, а також в значних відмінностях у практиці і технологіях здійснення страхових операцій за окремим видом страхування у нашій країні у порівнянні з досвідом, який використовується за кордоном.

Удосконалення існуючої нормативно-правової бази дозволить аграріям та страховим компаніям бути впевненими в реальності отримання субсидій, допоможе усунути колізії різних норм права, а інститут аграрного страхування буде мати єдиний цілісний закон, для регулювання відносин.

Висновки. За останні роки державою зроблено чимало зусиль з метою впровадження ефективної системи страхування продукції з державною підтримкою та розвитку ринку агостраховання. Однак, не зважаючи на позитивну динаміку розвитку ринку є певні проблеми які заважають запрацювати механізму страхування с.-г. продукції з державною підтримкою: потребує удосконалення існуюча нормативно-правова база в частині надання державної фінансової підтримки страхування тваринництва, виноградарства, садівництва, аквакультури і відповідні проекти КМУ з метою стимулювання розвитку цих видів с.-г. діяльності.

Передбачити в рамках державної програми розвитку сільського господарства вільний обсяг коштів «як резерв для управління сезонними ризиками». Розробити довгостроковий план сільськогосподарського страхування з державною фінансовою підтримкою як інструмент політики держави по удосконаленню сільськогосподарської діяльності. Для підвищення зацікавленості сільгосптоваровиробників, створення ефективної і затребуваної системи страхування створити на основі АСП Державну перестрахову корпорацію, яка отримуватиме бюджетні кошти у вигляді перестрахової премії по договорам страхування, регулюватиме потоки грошових коштів і перерозподілятиме їх між регіонами. Перевести сільгоспстрахування урожаю в обов'язкову форму страхування, яка дуже добре лягає в правове поле СОТ, тим більше, що підтримка страхування відноситься до зеленої скриньки і не обмежена. Поновити державну програму субсидування страхових премій і збільшити її обсяг до 10 %.

Література.

1. Портал про сільськогосподарське страхування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.agroinsurance.com>.

2. **Якубович В.** Система страхування аграрних ризиків в Іспанії: виводи для України [Електронний ресурс] / **В. Якубович.** – Режим доступу: <http://forinsurer.com/public/06/11/30/2719>. – Названня с екрана.

3. Сравнение программ страхования урожая в США [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.agroinsurance.com/files/publications/CropInsPlanCompar%20-20rus_1.doc. Названня с екрана.

4. **Шолойко А.** Світовий досвід державної підтримки сільського господарства через програми страхування / **А. Шолойко** // Економіка АПК. – 2013. – № 135. – С. 41-43.

5. Закон України «Про стимулювання розвитку с.-г. на період 2001-2004 рр.» від 18.01.2001 № 2238-III: закон України від 18.01.2001 № 2238-III [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2238-14>.

6. Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування врожаю с.-г. культур і багаторічних насаджень державними с.-г. підприємствами, врожаю зернових культур і цукрових буряків с.-г. підприємствами усіх форм власності: постанова КМУ від 11.07.2002 р. № 1000 [Електронний ресурс] / Кабінет міністрів України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1000-2002-%DO%BF>.

7. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004р. № 1877-IV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>.

8. Питання використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки підприємств агропромислового комплексу: постанова КМУ від 06.05.2005 р. № 325 [Електронний ресурс] / Кабінет міністрів України. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/325-2005-%DO%BF>.

9. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення механізмів державного регулювання ринку с.-г. продукції» від 04.06.2009 р. № 1447 – VI [Електронний ресурс]/Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1447-17>.

10. Про особливості страхування с.-г. продукції з державною підтримкою: закон України від 09.02.2012 р. № 4391-17 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

11. Про схвалення Концепції розвитку системи страхування с.-г. продукції в Україні [Електронний ресурс]: проект розпорядження / Кабінет міністрів України. – Режим доступу: http://uaip.com.ua/?attachment_id=2144.

12. Дорожня карта реформування добровільного страхування с.-г. продукції на 2014-2015рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com.file00532.pdf>.

13. Ринок агрострахування України в 2017 р. андеррайтинговому році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com./news/16/10/19/34429/>

References.

1. Portal pro silskohospodarske strakhuvannia [Site of agroinsurance] *www.agroinsurance.com*. Retrieved from <http://www.agroinsurance.com> [in Ukrainian].
2. **Jakubovich V.** (n.d.). Sistema strahovaniia agrarnykh riskov v Ispanii: vyvody dlia Ukrainy [The system of insurance of agricultural risks in Spain: conclusions for Ukraine]. *forinsurer.com*. Retrieved from <http://forinsurer.com/public/06/11/30/2719>. – Nazvanie s jekrana [in Russian].
3. Sravnenie programm strahovaniia urozhajia v SSHA [Comparison of crop insurance programs in the USA]. (n.d.). *www.agroinsurance.com*. / Retrieved from http://www.agroinsurance.com/files//publications/CropInsPlanCompar%20-20rus_1.doc. Nazvanie s jekrana [in Russian].
4. **Sholoiko A.** (2013) Svitovi dosvid derzhavnoi pidtrymky silskoho hospodarstva cherez prohramy strakhuvannia [World experience of agriculture state support in insurance program]. *Ekonomika APK. – Economy AIC*, No 3. pp. 41-43. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2013_3_12 [in Ukrainian].
5. Zakon Ukrainy «Pro stymuliuвання rozvytku s.-h. na period 2001-2004rr.» vid 18.01.2001 № 2238-III: [The law of Ukraine about agriculture development stimulation for 2001-2004] (n.d.) *zakon4.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2238-14>. [in Ukrainian].
6. Pro zatverdzhennia Poriadku i pravyl provedennia obov'язkovoho strakhuvanniu vrozhaiu s.-h. kultur i bahatorichnykh nasadzhen derzhavnymy s.-h. pidpriemstvamy, vrozhaiu zernovykh kultur i tsukrovyykh buriakiv s.-h. pidpriemstvamy usikh form vlasnosti: postanova KMU vid 11.07.2002 r. № 1000 [Resolution of the Cabinet of Ministers about the order and rules of compulsory insurance] (n.d.) *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1000-2002-%DO%BF>.
7. Pro derzhavnu pidtrymku silskoho hospodarstva Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 24.06.2004r. № 1877-IV [The law of Ukraine «On agriculture state support»] (n.d.) *zakon0.rada.gov.ua*. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1877-15> [in Ukrainian].
8. Pytannia vykorystannia koshtiv, peredbachenykh u derzhavnomu biudzheti dlia finansovoi pidtrymky pidpriemstv ahropromyslovoho kompleksu: postanova KMU vid 06.05.2005r. № 325 [Resolution of the Cabinet of Ministers about questions of the use of fund, which is provided in the state budget for financial support of agricultural enterprises] (n.d.) *zakon0.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/325-2005-%DO%BF>. [in Ukrainian].
9. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo vdoskonalennia mekhanizmiv derzhavnoho rehuliuвання rynku s.-h. produktsii» vid 04.06.2009r. № 1447 – VI [The law of Ukraine about making changet to the law of Ukraine about improvement of the mechanism of state support to the agricultural market regulation]. (n.d.) *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1447-17>. [in Ukrainian].

10. Pro osoblyvosti strakhuvannya s.-h. produktsii z derzhavnoiu pidtrymkoiu: zakon Ukrainy vid 09.02.2012r. № 4391-17 [The law of Ukraine about features insurance of agricultural productions]. *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/> [in Ukrainian].

11. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku systemy strakhuvannya s.-h. produktsii v Ukraini [Approval of the insurance system development concept of agricultural products in Ukraine] *uaip.com.ua*. Retrieved from http://uaip.com.ua/?attachment_id=2144. [in Ukrainian].

12. Dorozhnia karta reformuvannya dobrovolnoho strakhuvannya s.-h. produktsii na 2014-2015rr. [Roadmap for reforming of voluntary insurance of agricultural products on 2014-2015yy.] *forinsurer.com*. Retrieved from <http://www.forinsurer.com/file00532.pdf>[in Ukrainian].

13. Rynok ahrostrakhuvannya Ukrainy v 2017r. anderaitynhovomu rotsi [Agroinsurance market in Ukraine]. *forinsurer.com*. Retrieved from <http://www.forinsurer.com./news/16/10/19/34429/>

Анотація.

Луценко О.А., Поливана Л.А. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку аграрного страхування.

Метою статті є оцінка роботи сучасного стану ринку страхування сільськогосподарської продукції в Україні та дослідження основних напрямків державного регулювання як визначальної умови подальшого розвитку ринку та підвищення ефективності його роботи.

Методологічною основою дослідження явились такі методи: абстрактно-логічний – для теоретичного узагальнення і формулювання висновків, порівняння і зіставлення - з метою оцінки фактичних даних за окремі періоди і роки, табличний – для наочного відображення зміни в часі показників дослідженого аспекту проблеми.

У статті проаналізовано основні нормативно-правові документи щодо регулювання страхування сільськогосподарських ризиків. Досліджено сучасний стан ринку аграрного страхування, визначено основні напрями його подальшого розвитку як передумови стабільного розвитку аграрного сектору України.

Як елемент наукової новизни позиціоновано концептуальні напрями розвитку аграрного ринку, які визначені на основі діючого законодавства з підтримки сільськогосподарської продукції.

На основі аналізу динаміки зведених показників ринку агрострахування встановлено, що вітчизняний ринок має значний потенціал розвитку, особливо за умов удосконалення діючої нормативно-правової бази і механізму надання держпідтримки.

Подальшим напрямом досліджень з цієї проблеми є визначення перспектив розвитку ринку аграрного страхування щодо механізму надання держпідтримки та опрацювання чинного законодавства для підвищення ефективності його роботи та гармонізації з європейським і світовим досвідом.

Ключові слова: аграрне страхування, державна підтримка, страховий ринок

Аннотация.

Луценко Е.А., Поливаная Л.А. Современное состояние и перспективы развития рынка аграрного страхования.

Целью статьи есть оценка работы современного состояния рынка страхования сельскохозяйственной продукции в Украине и исследование основных направлений его государственного регулирования как определяющего условия дальнейшего развития рынка и повышения эффективности его работы.

Методологической основой исследования были такие методы: абстрактно-логический – для теоретического обобщения и формулирования выводов, сравнения и сопоставления – для оценки фактических данных за отдельные периоды и годы; табличный – для наглядного изображения изменения во времени показателей исследованного аспекта проблемы.

В статье проанализированы основные нормативно-правовые документы, которые касаются регулирования страхования сельскохозяйственных рисков. Исследовано современное состояние рынка аграрного страхования, определены основные направления его дальнейшего развития как основы стабильного развития аграрного сектора Украины.

Как элемент научной новизны позиционировано концептуальные направления развития аграрного рынка, которые определены на основе действующего законодательства и при условии усовершенствования механизма государственной поддержки.

Дальнейшим направлением исследований этой проблемы есть определение перспектив развития рынка аграрного страхования, совершенствование действующего законодательства для повышения эффективности его работы и гармонизация с европейским и мировым опытом.

Ключевые слова: *аграрное страхование, государственная поддержка, страховой рынок*

Abstract.

Lutsenko O.A., Poluvana L.A. Modern statement and market development prospects of agrarian insurance.

The aim of the article are an estimation of work of modern market of insurance of agricultural products in Ukraine and research of basic directions of government control as an determination factor of futher aggroinsurance market development and increasing of effectiveness its work.

The methodological bases of research were such methods: abstractly-logical - for theoretical generalization and formulation of conclusions, comparison and confront – for estimation of fact data for separate periods and years; tabular - for the evident changes image in time of aspect problem indexes.

Basic normatively-legal documents as for regulation of agricultural insurance risks has been analyzed. A modern market of agrarian insurance has been investigated. The main directions of further insurance market development as a base of stability of agrarian sector in Ukraine have been determinate.

As an element of scientific novelty, conceptual directions of development agrarian market has been positioned, which determinate on a base of current legislation and improving mechanism of state support.

Further research direction of this problem is determination of insurance market development prospects, improving of current legislation for effectiveness of market work and its harmonization with European experience.

Key words: *agrarian insurance, state support, insurance market*